

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 4 Februari 1900

N:r 19

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG förbjudes utan särskild öfverenskommelse.

INNEHÅLL: *Holger Drachmann* (med 1 porträtt). *Sångarveteranen C. F. Lundqvist* (med 1 porträtt). *Ett diamantbröllops-par* (med 2 porträtt). *John Ruskin* (med 1 porträtt). *Tur i spel*. Italiensk humoresk (med 1 illustration). *Bohuslänska fiskebilder* (med 2 illustrationer). *Bilder från kriget* (med 1 illustration). *Svenska armén vid 19 seklets början och vid dess slut* (med 2 illustrationer). *Dérouté i landsflykt* (med 1 porträtt). *Guldörstens offer* (Följetong, med 1 illustration, forts.). *Veckans porträttgalleri* (med 6 porträtt). *Våra nyvalda riksdagsmän* (med 3 porträtt). *Breflåda*.

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

HOLGER DRACHMANN.

För HVAR 8 DAG af J. A.

Om ryktet talar sanning, skulle vårt land för någon tid komma att inom sina gränser hysa Danmarks störste nu levande lyriske sångare, i det att — som det uppgifvits — Holger Drachmann förklarar sig ämna reda åt sig ett Tusculum i Helsingborg, således ej längre bort från Sundets lekande böljor, än att han hvarje dag under sin frivilliga landsflykt kan blicka öfver till sitt hemlands »deiligst Vang og Vænge» och framför allt till det af soliga sommarminnen från ungdomstiden omstrå-
lade Helsingör.

Måne det icke rent af är hemlängtan, som förmått den kringirrande barden att ändtligen efter ett par års vistelse på andra sidan Atlanten slå upp sina bopålar just på den punkt af Sverige, som ligger Danmark närmast? Ty Drachmann älskar sitt fädernesland med glödande kärlek. Därom vittna flerstädes hans sånger och prosadikter, innerligast kanske några ställen i hans senaste diktverk, »Den hellige Ild», där han ägnar en härlig prosahymn åt »Du lille havomflydte Land. Du, som bærer det skønneste Navn paa Jorden! Danmark.»

Men det är den nuvarande andliga atmosfären i »Kong Methusalems Rige», skalden icke kan ut-
härda. Den är honom för kvaf och dubbelt tryckande, sedan reaktionen lagt kapson på den under 1870-talet så mäktigt frambrutande och dock så snart kufvade revolutionära frihetsrörelsen i politik och literatur. Drachmann, som är född i Köpenhamn den 9 okt. 1846, blef denna revolutionära strömmings, det s. k. »Gennembruddets», egentlige lyriker. Hans lifliga, för intryck lätt mottagliga skaldelynne, hans oändligt sammansatta natur, ha dock sedermera kommit honom att genomgå åtskilliga svängningar, som förskaffat honom beskyllningen för hållningslöshet.

Drachmann är — säger träffande Karl Gjellerup — till härkomsten borgare, till sin naturell halft en renässanstidens adelsman, halft en nutidsproletär, — helt är han en konstnär.

Holger Drachmann, hafvets och sjölifvets sångare, utbildade sig i sin ungdom till marinmålare. På grund af sina radikala åsikter gick han miste om en akademisk prismetalj och drog i vredesmod till London, där han under tryckta omständigheter upplefde året 1870 bland kommunistiska flyktingar. Under ett kort besök i hemmet fick han af någon anledning ett besök af Georg Brandes, för hvilken han uppläste sin dikt »Engelske Socialister». Den skarp-synte kritikern utropade: »Men ni är ju skald!» och detta gaf stöten till en i Danmarks litteratur nästan enastående ymnig diktalstring.

Skaldens egentliga debutarbete var de revolutionära »Digte», 1872. Genom de ett par år senare utsända »Dæmpede Melodier» fastslogs skaldens anseende, dock kanske snarast ur formell synpunkt. Under mellantiden hade D. varit gift; äktenskapet bröts genom skilsmässa, och den orolige skalden begaf sig ut på irrfärder i Europa, ströende omkring sig ypperliga dikter, en farande sångare lik.

Vintern 1875—76 var han i München, 1876 på våren låg han i Venedig, där han på en vecka skref sina härliga venetianska dikter och novellen »To Skud». Just som han tänkte begifva sig till Egypten, fängslades han på sjukbädden i Florens, räddades af en engelsk läkare och vände åter till hemlandet. Under sommaren 1876 skref han sina »Sange ved Havets och »Tannhäuser».

Året därpå finner man honom i Paris och London, där han författade sina under titeln »Paa Sømands Tro og Love» så välbekanta skisser från sjölifvet. Under en afstickare hem passerade han Sønderjylland och skref sedan på ett hotell i Köpenhamn på tre dagar den stämmningsfyllda, hänförda boken »Derovre fra Grænsen», ditfills hans yppersta prosadikt. Åren 1877—79 kunna betecknas som D:s klassiska tid, under hvilken hans alstring bildade höjdpunkten i nordisk lyrik.

Efter att under dessa år ha vistats utomlands vände skalden åter hem och ingick ett nytt äktenskap. Nu följde några lyckliga, mera harmoniska år, till större delen tillbragta i hemlandet, dock hälst utanför Köpenhamn. Från hemmets ståndpunkt gjorde han nu en plötslig front mot den litterära radikalism, han förut förfäktat, polemiserande mot hvad han nu ansåg för blott negativa litteraturströmningar och hyllande nationella tendenser i stället för de forna kosmopolitiska. Då han 1885 efter en ny utrikesfärd återkom, predikade han i »Danmark leve» försoning mellan de stridande politiska partierna med Sønderjylland till bakgrund. Boken markerade D:s öfvergång till högern. Skalden, som debuterat som socialisternas diktare, blef nu de ministeriella festernas sångare och riddare af Dannebrog.

Drachmann har dock under det sistförflutna decenniet åter kommit i opposition mot samfundet och det bestående, delvis på grund af helt privata förhållanden, hvilka skalden dock själf varit den förste att gifva allmänheten en inblick uti. Härmed åsyftas hans förbindelse med »den lille Syngepige», Edith, centralfiguren i hans senare diktning och, om man får tro skalden, hans förkroppsligade sångmō. Med undantag af den vidlyftiga indignationsromanen »Forskrevet», har Drachmann, så utpräglad lyriker han än är, på senare tiden företrädesvis valt dramatiska former, som sagospelet och melodramen, hvarvid bristen på dramatisk koncentration och logisk utveckling stör intrycket af de lyriska skönheter.

Drachmann har emellertid åter blifvit fullblodsrevolutionär, såsom man kan finna af hans till julen utkomna »Den hellige Ild», som om den än bär spår af förföljelsetmani, inrymmer partier, hvilka i lyrisk fågning och skaldisk flykt äro fullt jämbördiga med det bästa, Drachmann skrifvit. Om skalden här klagar med Hamlet öfver att Danmark »is a prison», så besjunger han i stället så mycket hänfördare hafvet, prisar Bellman och uppträder som väldig förespråkare för skandinavismen, hälst under republikanska former.

SÅNGARVETERANEN C. F. LUNDQVIST.

Den 24 januari ingick en af den kungliga operascenens allra främste, Carl Fredrik Lundqvist, i sitt 60:de år och den 30 januari ägde å k. teatern rum den recettföreställning, som blifvit den fräjdade sångarveteranen beviljad för hans framgångsrika 35-åriga verksamhet. Vid detta jubileum iök den beundrade och *afhållne* artisen mottaga varmare bevis än någonsin på den popularitet han åtnjuter samt erfara, huru stark hans ställning som favorit hos den stora publiken ännu är. Men denna ställning hvilat också på den säkra grund, att »Lunkan» — som en kritiker nyligen skref — »förstått konsten att sjunga sig in i sina åhörarens hjärtan, och *den* blir, när allt kommer omkring, kanske ändå den förnämsta». För oss svenskar är detta sannt, äfven om det ej håller streck ute i stora världen.

Lundqvist hade före sitt inträde vid operan varit ämbetsman, och som kanslist deltog han i den sista ständsriksdagen 1865—66. Han »upptäcktes» emellertid af August Söderman, då kapellmästare vid operan och sånganförare vid Stockholms skarpskytteförening, hvilken L. tillhörde. Till en början sjöng L. — utan betalning — i operakören, första gången den 10 juni 1865. Först den 8 juni 1869 fick han utföra ett soloparti, Josef i Méhuls opera »Josef i Egypten». Från denna debut har han för en intervjuare i dagspressen omtalat följande anekdot, som vi taga oss friheten återgifva:

»Jag var, redan när jag började på operan, ganska fyllig. Jag minnes att vid min debut spelade Uddman Utobals roll*. Som bekant, klaga denne och Josef öfver den svåra hungersnöden och missväxten. I följande nr af Söndags-Nisse voro Uddman och jag afitade bredvid hvarandra i våra kostymer. Därunder stod det något om, att det var mycket underligt hur vi kunde klaga öfver hungersnöd, men däremot ganska begripligt att vi grufvade oss öfver — missväxten».

I början var Lundqvists teaterbana — likt många annan framstående artists — långt ifrån fri från törnen. Men han klarade skären och fick så det ena präktiga partiet efter det andra. Masaniello i »Den stumma» utförde han åren 1871—82 nära hundra gånger, och en annan af hans bravurroller är Wilhelm Tell. Från början af 70-talet öfvertog L. barytonpartierna. Ännu i dag klingat den sällsynt malmrika stämman ungdomligt vacker, och det kraftiga, entusiastmerande föredraget har icke slappats. Vare sig på scenen eller i konsertsalen är han ännu en af våra allra främste.

Som konsertsångare är Lundqvist framför allt populär. Hans föredrag af »Du gamla, du friska, du fjällhöga nord» torde stå oupphunnat som prof på kärnfull, svensk sång. Den som skrifver detta minnes särskildt, hvilket mäktigt intryck det gjorde att höra »Lunkan» sjunga denna vår *national-sång* vid den stora svenska konserten på Chicago-utställningen. Ett sådant ögonblick glömmet man sent. L. har äfven, som bekant, deltagit i

många studentsångarfärder, senast till Berlin, från hvilket besök HVÄR 8 DAG vid Ivar Hedenblads jubileum i höstas återgaf en bild, på hvilken »Lunkan» intog en hedersplats.

Bland den mängd operafigurer, som Lundqvist under dessa 35 år skapat, erinna vi ytterligare om

Foto. Gösta Florman. Sthm.

C. F. Lundqvist.

Valentin i »Faust» — en af hans mest populära partier, hvilket han äfven sjöng på sin recettafton — Jago, Falstaff, Vattendragaren, Wolfram, Talarer i »Trollflöjten», Peter i »Hans och Greta», Hans Sachs i »Mästersångarne».

Vi sluta vår lilla artikel med en varm önskan, att Carl Fredrik Lundqvist, en af de få kvarvarande af det gamla, stora gardet från vår kungliga operas glansperiod, ännu länge måtte få bereda den stora publik, hvars gunstling han är, många njutningsrika stunder. Och, när han en gång drager sig tillbaka till ett välförtjänt *otium*, må då detta blifva ljust och sorgfritt! I dessa förhoppningar bringa vi den afhållne *mästersångaren* en vördsam hyllning, i hvilken säkerligen alla våra läsare instämma.

—gh.

* Operasångaren Uddman var äfven mycket korulent.

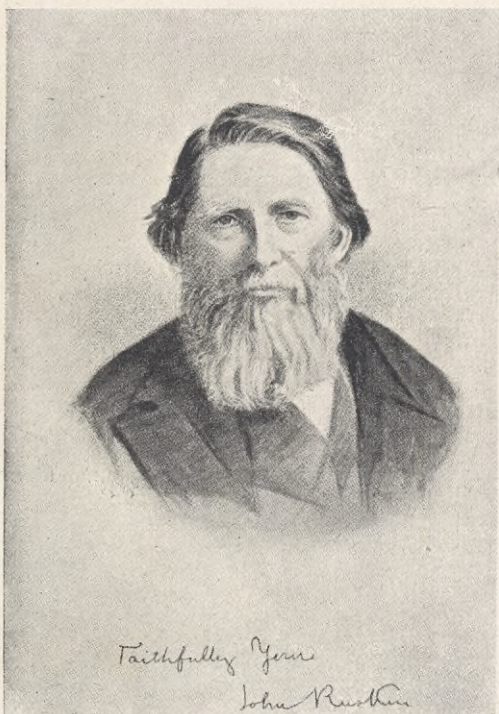

Den 30 januari hade en af Göteborgs mera framstående borgare, konsul *Gustaf Krafft* d. ä. och hans maka, *Catarina Elisabeth Prytz*, glädjen fira *60-årsdagen* af en lycklig äktenskaplig sammanlefnad. Det vördade diamantbrudparet åtnjuter god hälsa och kunde i kretsen af de närmaste högtidlighålla den märkliga minnesdagen, till hvilken lyckönskningar från en otalig vänkrets inströmmat.

Konsul *Gustaf Krafft* d. ä. är född den 23 mars 1806, således snart 94 år gammal. Han tog i yngre dagar en verksam del i Göteborgs kommunala lif. Därjämte har han alltid varit mycket mån om konstens, teaterns och musikens omhuldande i samhället.

Må det icke vara HVAR 8 DAG förmenadt att uttala en vördsam, hjärtlig lyckönskan.

JOHN RUSKIN †.

I en ålder af 81 år afled den 21 januari den ryktbare konstkritikern, skönhetspredikaren och samhällsreformatorn *John Ruskin* i Coniston, grefskapet Leicester i England. Med *Ruskin* förlorade England en af sina äldste söner och en af dem, som under den nu lefvande generationen torde ha utöfvat det största inflytande på de högst bildade kretsarnes uppfattning af ej blott konstnärliga, utan äfven etiska och sociala problem.

Ruskins mest bekanta arbete är »Modern Painters». Hans senast till svenska öfversatta verk heter »Hvad vi skola tro och verka för».

Man har kallat *Ruskin* Englands *Tolstoy*. I likhet med denne kom han till den uppfattningen, att han ej hade rättighet njuta af lyx och öfverflöd, under det att en mängd medmänniskor lefde i brist och försakelser. Därför bortskänkte han större delen af sin betydande förmögenhet — 157,000 pd. sterl. (närmare 3 mill. kronor), som han ärfvt vid faderns död — till en mängd olika institutioner inom vetenskapens och filantropiens områden, liksom han offrade stora summor på den enskilda välgörenhetens altare.

Teckning af Dana Gibson.

"TUR I SPEL."

ITALIENSK HUMORESK. Öfversättning för HVAR 8 DAG.

Klockan var omkring två på eftermiddagen. De praktfulla salarne i Monte Carlos Kasino voro redan till trängsel-fyllda af den vanliga svärmen af spelare och nyfikna, och det var en lyckträff, att George Blondin vid sitt inträde i stora salen fann en ledig plats i ett hörn.

»Bara för att döda tiden, stannar jag här», mumlade han för sig, i det han dolde en gäspning med sin elegant behandskade hand. Han slog sig ner på en divan och lät sin blick värslöst glida öfver de gröna borden. Spelet hade aldrig utöfvat någon stor dragningskraft på honom. Han kände därför ingen lust att deltaga däri, och ännu mindre kom han på den idén att gifva sig in bland de vanliga, regelbundet återkommande åskådarna, hvilka — vare sig af tröghet eller girighet eller af värklig bint på kontanter — icke deltaga i spelet, utan föredraga att njuta af de andras upphetsning. För öfrigt plågades George Blondin just nu af en envis tanke på en så viktig sak, att det ej alls föll honom in att bekymra sig om andra. Han, den inbitne ungarlen på 35 år, ordförande i ungarlsklubben i sin fädernestad Rouen, hvars medlemmar alla voro afsvarna kvinnohatare, stod i begrepp att gifva sig!

»Och det värsta är», mumlade han, Gu' vete hvilken gång i ordningen, »det värsta är, att jag inte ens känner min tillkommande.»

Fallet var egendomligt nog. Det var nu tre dagar sedan han en dag, när han satt i allsköns ro i sin klubb, fått mottaga ett bref, hvars stil var honom obekant och hvars lakoniska innehåll var ytterst märkvärdigt. Det löd:

»Ombord på »Etoile de France».

Käre nevö!

Efter fyrtyo års bortovaro har jag återvändt hem. Jag kommer med min dotter, som jag utvalt till din hustru. Vi landstiga i Marseille och

vänta dig tisdag f. m. kl. 11 på Grand Hôtel i Nizza.

Din tillgifne onkel
Polycarpe Blanchard.

P. S. Lucie har 200,000 francs i hemgift. Hon får lika mycket vid min död, utom åtskilliga fastigheter i Rio Janeiro. Härmed 1,200 francs som respångar åt dig.»

Detta bref hade försatt George i den största förvåning. Först misstänkte han något dåligt skämt af någon god vän, som ville se för hvilka frestelser hans ungarlslöften skulle kunna hålla stånd. Men anvisningen på 1,200 francs var intet skämt, utan tillät tvärtom intet tvifvel om brefvets äkthet, hvilken för öfrigt äfven intygades af det med fartygets namn försedda kuvertet och poststämpeln »Marseille».

När han så blifvit fullt öfvertygad om detta oomkullrunkeliga faktum, var hans första känsla en viss förbittring.

»Just ett trefligt sätt af onkel Polycarpe», tänkte han, »att efter fyrtyo års bortovaro ge lifstecken från sig. Hur kan han känna mig, veta min adress och mitt yrke? Och hvad har han för rätt att utan vidare disponera öfver mig? Hans dotter!? Hvad bryr jag mig om hans dotter! Jag är min egen herre och gör hvad jag behagar utan att behöfva aflägga räkenskap inför någon!»

Men å andra sidan hviskade en ljuf röst: »Två-hundratusen francs i hemgift!»

Då kom han på en afskyvärd tanke: Men hvarför har hon inte kunnat få en man i Brasilien, när hon är så rik? Utan tvifvel är hon ful, vanskaplig, ett missfoster! Och tänk, store Gud, huru vanskapt, när fyrahundratusen francs och tre tus inte kunnat uppväga det i en brasiliansk äkta mans ögon!

Men till slut segrade öfverläggningen och nyfikenheten. På det hela kunde det ju inte skada, om han också fore till Nizza. Han skulle få se henne och få se sin onkel och döma själf. I hvarje fall var ju resan i förväg betald, i väg således!

Resultatet af George Blondins funderingar blef sålunda, att han kort därefter steg ombord på tåget till Nizza, tog som han brukade plats i en första klassens kupé och lutade sig bekvämt mot de mjuka kuddarne för att sofva bort tiden. Underbara drömmar uppförde en sällsam ringdans för honom. Han drömde om säckar med guld och silfver och om brasilianska hus, från hvilka tittade fram ett flickhufvud, ömsom skönt som en gudinnas, ömsom fullt som ett odjurs. Vid ankomsten till Nizza beslöth han begagna sig af den halfva dag, som han ännu hade för sig själf, att besöka Monte Carlo för att förströ sig en smula och göra den otåliga väntan så dräglig som möjligt.

* * *

Spelet var i full gång, framför allt vid midteltbordet, från hvilket man esomoftast hörde högljudda rop och klingande skratt, som öfverröstade croupierernas enförmiga nästorer. Mot sin vilja intresserad af det för honom nya skådespelet reste George sig från sin plats och närmade sig de spelande.

Af de andras beteende och blickar kunde han snart se, att hufvudintresset i spelet koncentrerade sig kring en käck ung dam som, insvept i en pärlkappa väckte allmän uppmärksamhet genom sin öförvägenhet och sin stora speltur.

George gick närmare henne.

»Rouge!» sade just croupiern och den sköna främlingen rakade ånyo åt sig en hop glänsande guldmynt. När hon märkte att George nyfiket betraktade henne, vände hon sig leende till honom med orden:

»Det är redan fjärde gången jag vinner på rödt!»

»Den största orsak att sluta spelet och gå härifrån», genmålde George.

»Bara en gång till! Lyckan är mig ju så huld!»
Rouletten svängde rundt.

»Noir!» ropade croupiern.

Tappat! Damen tog de guldmynt hon fick öfver och gick mot dörren. Efter ett par sekunders tvekan följde George efter henne. Denna kvinna utöfvade en sällsam dragningskraft på honom.

»Jag skaffade er otur», sade han, »och måste be er om förlåtelse.»

»Tvärtom!» svarade hon med ett leende. »Ni gaf mig ett godt råd och jag följde det icke. Nu blef jag straffad därför. För öfrigt», fortsatte hon, »är det alltid så med mig: de första gångerna vinner jag, men förlorar till slut.»

De gingo bredvid hvarandra genom en af alléerna i den härliga parken.

»Spelar ni ofta?» frågade George.

»I Monte Carlo har jag aldrig spelat förr, men mycket ofta i Brasilien. Där spela alla människor.»

George betraktade henne med lifligaste förvåning.

»Ni kommer från Brasilien?»

»Ja, från Rio Janeiro», konstaterade hon. »Och hvarifrån kommer ni?»

»Från Rouen», sade han.

Denna gång var det den unga damens tur att fixera honom med tydligt intresse.

»Jaså», fortfor George. »Ni brukade spela i Rio Janeiro. Ni spelar väl gärna då?»

»Ack ja», svarade hon och tillade samtidigt för sig själf: »Bara synd att gubben Blanchard inte vill låta mig spela så mycket jag vill!»

Blondin gick som i en dröm. Brasilien, Rio Janeiro, Blanchard och hon! Och hon kallade honom för »gubben Blanchard». Snygg barnakärlek!

»Stannar ni länge i Monte Carlo?» frågade hans följeslagerska.

»Ja — eller rättare nej», svarade han helt förvirrad.

En tanke började dyka upp i hans sinne och taga allt bestämdare form: hans kusin var vacker och spirituell, han var förtjust i henne. Utan ringaste tvekan skulle han lyda sin onkels vilja . . .

»Men här måste man vara diplomat», tänkte han för sig. »Jag gör henne min kur, söker vara så angenäm som möjligt och förklarar henne till slut min kärlek. På det viset blir det ett inklinationsparti i stället för ett affärsgiftermål. Hon blir lycklig, onkel belåten och jag spelar ej den löjlga rollen af en, som gifter sig på befalning!»

»Min fröken», fortfor han, »ni talar franska utmärkt, för att vara brasilianska. Och säg mig en sak! Äro alla brasilianskor lika vackra som ni?»

Denna fråga åtföljdes af en talande blick.

»Men», sade hon rodnande, »jag vet verkligen inte . . .»

»Hela ert väsen inger mig förtroende», afbröt han henne. »Jag måste bekänna en sak för er. Det kanske förefaller er egendomligt, men jag har alltid varit svag för brasilianskor. Först trodde jag att det var en fix idé, men i dag» — och därvid sände han henne åter en vältalig blick — »i dag har jag blifvit varse att jag hade rätt.»

På denna komplimang svarade damen utan vidare:

»Vill ni ej ge mig er arm? Då ni är så artig, tillåter jag er att följa mig till mitt hotell!»

»Kyss till!» tänkte George, strålände af glädje.

»Var bara modig min son, så är du snart vid målet!»

De gingo några steg framåt. »Min fröken», började han därefter, »jag har aldrig lärt känna ett kvinnligt väsen, för hvilket jag hyst större sympati än för er. Tillåt mig erbjuda er icke blott min arm utan äfven mitt hjärta och min hand. Min fröken, jag — jag älskar er!»

»Hvad för slag», sade hon, i det hon gjorde sig fri från hans arm och häpen betraktade honom.

»Men, min herre, jag känner er ju inte en gång. Säg mig åtminstone hvem ni är, och tillåt mig att äfven föreställa mig själf. Jag är . . .»

»Det behöfs inte!» utropade Blondin triumferande. »Jag känner er redan, min ärade fröken. Ni är fröken Lucie Blanchard.»

Långsamt och dröjande kom svaret:

»Jag? Jag fröken Lucie? Nej, min herre, ni misstager er! Jag är hennes kammarjungfru!»

Hvilka känslor vid denna förklaring genom-bäfvade George's hjärta — däröfver draga vi den kristliga kärlekens slöja. Vi vilja endast omtala, att fortsättningen på Georges äfventyr var mindre oangenäm än början. Han försäkrade sig om en absolut tystnad rörande det egendomliga mötet och reste genast till Nizza, där han i onkel Polycarpe lärde känna en älskvärd gammal herre och i den rätta Lucie fann en brud, som var ännu älskligare än den första i Monte Carlo!

Fiskarelivet är nog så härligt — när fisket lyckas och man med fulla händer, eller häfvar eller hvad det nu är, får ösa upp havets silverskimrande skatt, som myntas ut i verkligt silfver och till och med guld! Men fiskarelivet har äfven andra behagliga sidor än denna, den prosaiska. Fiskarens *friluftslif*, så nära beslägtadt med sjömannens hårda, men i poesien prisade tillvaro, har ju sin stora charme, till och med för »landtkrabban», åtminstone i saga och sång! Men de lidanden och missräkningar som emellanåt drabba dessa havets outtröttlige arbetare äro ock vida större än de flesta föreställa sig.

Fiskarelivet *kan* vara härligt — detta intryck får man emellertid af de här återgifna bilderna från sillfiske vid westkusten. Den första visar ett fiskarelag vid förberedelsen till fiske, hopfästandet af smärre vadlängor till den stora fiskevaden. Detta rustningsarbete går med friskt kurage och med godt humör. Händerna arbeta flinkt, snuggorna bolma och far i kretsens midt blandar sin »gök», hvilken för öfrigt ingen i laget går miste om. Det är till och med en »gammal god sed» att själfva vaden skall ha sin del med af det goda. Det dopet skall kantänka gifva fiskelycka!

Den andra bilden visar hur denna lycka blifvit laget rikligen beskär. Tyvärr har hoppet på senare tider ofta svikits, och förgäfvos ha de trägna bohusläningarne lagt ut sina nät. Men vi hoppas att kommande år snart skola ge riklig ersättning för dessa uteblifna fångster.

De här återgifna scenerna äro från den lilla Kalfön i närheten af Fjällbacka. På denna ö bo

Fiskarelaget gör i ordning fiskevaden.

nio fiskarefamiljer, som bland sig räkna de yppersta fiskare i denna trakt. Alla dessa familjer äro välbergade, alla äro de sinsemellan beslägtade och synas utgöra en egen folktyp, mörkhyad och brunögd. Hvarje familj eger sitt hus med 2 å 3 rum och kök samt en liten trädgårdstappa, där några blomster och kryddor ömt omhuldas i en karg jordmån. Dessa fiskare hålla äfven troget ihop i sin näring. De fiska »i bolag» och bilda tillsammans ett stort fiskelag. När lyckan är god kan detta bolag under sillsäsongen göra en hel liten förmögenhet.

Ett vad-lag efter en rik fångst.

BILDER FRÅN KRIGET.

ETT BLODIGT SLAG: Skottiska högländarne samla sig efter slaget vid Magersfontein. I denna drabbning, där som bekant engelsmännen gjorde stora förluster, uppgifves äfven en mängd skandinaver ha stupat.

I.

Det ligger i den mänskliga naturen en viss benägenhet att vid afslutandet af en tidsperiod blicka tillbaka för att jämföra hvad som varit med hvad som är, en fåfånga, hvars yttersta bevekelsegrund ofta nog bör sökas i en förutfattad åsikt hos den jämförande, att det hela skall på ett i ögonen fallande sätt kunna visa kulturens och civilisationens framsteg, att det, så att säga, skall vara ett tackoffer det mänskliga snillet och energien till pris, en pygméernas själfbelätta monolog efter skapelsedagarnes slut, »och si han fann det allt ganska godt».

Men den, som i det nya seklets morgonväkt skall blicka tillbaka öfver ett århundrade som flytt, för att framvisa de sträfvanden den mänskliga kulturen gjort i akt och syfte att fullända förstörelsevapnen, att göra nationernas brodertvister än blodigare, än mera fasaväckande, att med alla till buds stående ekonomiska och sociala medel sträfvä att nå innebörden i det bevingade ordet »Das Volk im Waffen», tvekar ett ögonblick och häjdar pennan fattad af den tanken, att detta säkerligen ej är ett framsteg af den mångprisade kulturen, ej är ett tackoffer på civilisationens altare, ej ett närmande till kulturens sträfvän att nå »frid på jorden».

Men blott för ett ögonblick må denna tvekan råda.

Erfarenheten har visat, att i den mån förstörelseverktygen fulländas blifva krigen kortare och mindre blodiga, i den mån man närmar sig den allmänna folkbeväpningens princip, dess mera tvekar ett folk med själfstyrelse att släppa krigets röda hane lös, och möjligen skall initiativet till afväpningen just blifva den naturliga följd af krigsförfattningarnes och krigsredskapens allt för ödesdigra och förstörelsebringande utveckling...

*

Seklets morgon var för svenska armén en betydelsefull epok. Ännu svedo såren efter 1788—90 års ryska krig, nya idéer och strömningar, som den franska revolutionen i sin mäktiga framfart satt i rörelse ej minst

inom krigskonstens område, gjorde sig här och hvar gällande. Det blef dock, oaktadt framstående förmågor inom krigsstyrelsens olika grenar, blott en »de partiella reformernas tid», ett ängsligt och småaktigt lappande på det gamla klädet, ej de stora genomgripande reformernas friska vind. Då svenska hären vid sekelskiftet och vid utbrottet af

1808 och 1809 års krig i de väsentliga delarne var densamma har jag valt denna senare tidpunkt såsom typisk och mest målande. Först är att märka, att i öfverensstämmelse med enväldets principer konungen ensam ägde rätt att börja eller afsluta krig. Vapenlagen voro trenne, infanteri, kavalleri och artilleri. Början var gjord att organisera ingenjörtrupper. Den klokt afvägda organisationen, att af trupperna i Sverige och Finland bilda åtta fördelningar, som vidtagits år 1792, hade på ett radikalt sätt blifvit år 1802 delvis upphäfd genom att man helt enkelt satte generalitetets löner på indragning. Undantag funnos visserligen, såsom för trupperna i Finland, Skåne m. m., men grundtanken var bortfuskad.

Trupperna anskaffades dels genom indelningsverket, dels genom värfning, dels genom utskrifning i de landsändar, som ej betungats af indelningsverket eller fritagits genom privilegier, slutligen ägde konungen rätt att i nödens stund uppkalla hela den vapenföra befolkningen till landets försvar. Till trupperna bör äfven räknas det folk, som genom var-

geringen, d. v. s. rust- och rote-hållarnes skyldighet att antaga en reserv- eller vargeringskarl, uppsattes — ett försök sålunda att skaffa sig de för all krigföring så viktiga reservtrupperna.

De indelta infanteriregementena och kårerna voro till antalet 18 med inalles 142 kompanier eller 20,282 man. Det indelta kavalleriet utgjordes af två kårer, fyra regementen och en häst-jägareskvadron med inalles 45 svadroner eller 5,105 man. De indelta truppernas reserv eller vargeringen torde kunna beräknas till omkring 13,000

Vestgöta dragon från 1808.

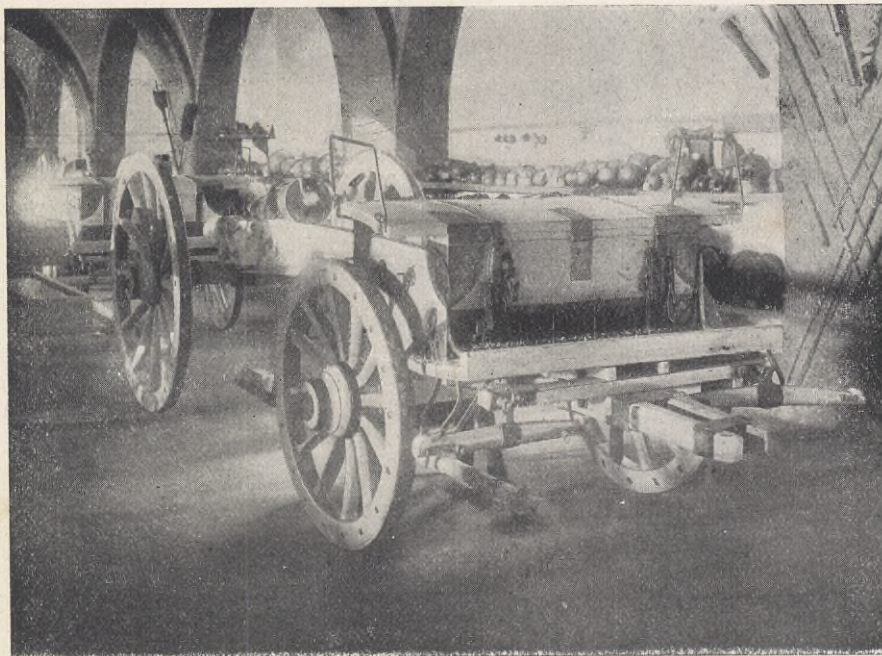
man. Skematiskt* framställt skulle Sveriges härväsende vid ingången af år 1808 ha följande utseende, om däri inberäknas äfven de till ett antal af omkring 8,000 man värfvade trupper:

	Ordinarie manskap			Reservmanskap			Summa
	Uppsatt i fred		Att uppsättas vid krigstillfälle	Uppsatt i fred		Att uppsättas vid krigstillfälle	
	Öfvade	Öfvade		Öfvade	Öfvade		
I det egentliga Sverige	33,108	—	795	—	1,000	12,182	47,085

nog inom samma regemente förekommo olika modeller, blir olägenheten dess mera framträdande, om den dock minskades därigenom att kalibern var en och densamma (20 mm.)

Ammunitionsutrustningen var bestämd till 70 patroner, af hvilka soldaten själf skulle bära 30. Gevärens skottvidd var ungefär 120—180 meter, men deras beskaffenhet att döma af finske general-en-chefens memorial mindre behagliga. Han skrifver i hufvudsak följande:

» — — de modeller, som Finska armén nu äga, äro svåra för Musquettarne, i anseende till att de stöta grufveligen, då de äro laddade skarpt;

Helvigs 6-åriga kanon från början af 1800-talet. Fotografi från Artillerimuseum för HVAR 8 DAG.

Men låt oss lämna dessa torra sifferkolumner, hvilka dock vid en blifvande jämförelse torde hafva sitt intresse, och låt oss kasta en blick på hur vår svenske soldat var *beväpnad*, då han vid den finske vapenbroderns sida »frös och svalt men segrade tillika».

Sällan har väl en så brokig mångfald modeller på vapen förefunnits, som just vid denna tid. Hufvudsakligen användes af infanteriet ett slätborradt flintlåsgevär, försedt med bajonett. För kuriositetens skull kan det omnämnas, att gevär funnos utdelade af följande aktningvärda antal modeller: 1716, 1725, 1731, 1738, 1747, 1762, 1775, 1791 och 1799 års. Läger man härtill, att ofta

det är ej ovanligt att den contusjon de förorsaka har gordt Soldaten för flera dagar obrukbar i ledet och i stället för förtroende till sitt Gevär inger honom en riktig frucktan som gör all hans skutning osäker och onyttig — — —»

Ryttaren var *beväpnad* med sabel eller pallasch samt en refflad eller s. k. studsarepistol och en slätborrad eller s. k. blänkarepistol. Till båda fanns en löskolf, hvarigenom vapnet kunde ersätta karbin.

Artilleriets *beväpning* utgjordes hufvudsakligen af de s. k. Helvigska 6-åriga järnkanonerna; dessutom funnos 12-åriga kanoner och 8-åriga haubitser. Samtliga kanonerna voro slätborrade framladdningspjäser och utgjordes ammunitionen af ihåliga eller »con-cavekulor», »geschwindta skott» eller projek-

* »Sveriges krig åren 1808—1809», utgifvet af Generalstabens krigshistoriska afdelning.

til och laddning sammanfästade, samt kartescher fyllda med järnskrot. Batteriets ammunitionsutrustning utgjordes i allmänhet utom af 30 st. dag- och nattskott (sic!) af omkring 900 »geschwindta» skott och 480 kartescher.

Huru voro nu dessa krigare med sina flintlåsbössor, pallascher och »geschwindta skott» beklädda? Uniformen för infanteristen var af grått kläde eller vadmal, på hufvudet tronade en 8 tum hög cylinder med messingsband, jackan, i allmänhet grå, hade en rad gula knappar och var försedd med blå krage och uppslag samt 10 tum långa skört. Härtil kom grå eller blå väst, dito halflånga byxor, damasker, ullstrumpor och skor. Men då förordningen oupphörligen tumrades och ändrades erbjöd krigsutbrottet en brokig profkarta af regementen i sina gamla lifmunderingar, i släpmondering, med kappor, i kapprock eller syrter, med nya kapotter och en del alldeles utan ytterplagg.

*

Vi hafva i det föregående sökt ge en generel bild, hur den svenska armén vid århundradets början var organiserad, indelad, utrustad och beväpnad. Innan vi afsluta denna kortfattade öfversikt kan det vara af nöden att se, huru den var öfvad, huru detta materiel, enligt den tidens fordringar, uppfostrades till att offra lif och blod för konung och fosterland.

Först är att märka att regementsöfningarna år 1766 fastställdes till 17 dagar årligen, men att afvikningar härifrån ofta nog gjordes på grund af bondeståndets framställningar, ja, att t. o. m. öfningarna inställdes vid hela regementen på grund af missväxt eller andra förhållanden. Visserligen stadgades i 1781 års reglemente, att soldaten alla söndagar

skulle infinna sig vid sockenkyrkan för att närvarande befäl skulle »efterse karlarnes plie och snygghet» samt då årstiden så tillät »marschera och svänga» med manskapet, men dessa »kyrkparader» gjorde sig snart omöjliga.

Understundom företogos gemensamma öfningar med alla vapen eller s. k. »simulacrer». Ofta nog voro dessa endast »lustläger», men då understundom »suppositioner» förekommo visar stridskrafternas gruppering en alltför stor splittring, att spionering och utklädnung var omtyckt sport, att en panisk förskräckelse förefans för äfven obetydliga stridskrafter i egen rygg, samt att de taktiska kunskaperna, oakadt revolutionskrigen, föga höjt sig öfver forna tidens nivå.

Striden utkämpades i allmänhet i sluten ordning, endast jägarne uppträdde i kedja eller spridd ordning med 5 steg mellan hvarje man. Framgick en bataljon till anfall öppnades elden medels salva på 100—150 m. afstånd, hvarefter bajonettanfallet började i seriös takt (80 steg i minuten). På en 40—50 stegs afstånd afgafs ytterligare en salva, hvarfter man »hurtigt avancerade fienden under ögonen» och bröt in med bajonett.

Så kämpade vårt folk, så var det utrustadt och beväpnadt, då det med sin vapenbroder vid sidan stridde Finlands sista strid!

Så må det då höfvas oss att vid sekelskiftet skänka vår forne krigskamrat ett tacksamhetens minne och instämma i den finske skaldens ord:

»Det tackar dem för detta trogna mod,
som än vid polens is ej slöt att brinna,
det tackar dem för allt det ädla blod,
de för dess framtids räddning låtit rinna,
att genom dem dess lösen kan förbli:
Än kommer dag, än är ej allt förbi.»

DÉROULÈDE I LANDSFLYKT.

Utgången af högförräderiprocesen i Paris blef, som bekant, att bl. a. monsieur Paul Déroulède, den orolige anden, den 4 januari dömdes till tio års landsförvisning. Han uttryckte strax efter domen sin afsikt att tillbringa den första tiden af landsflykten i Spanien, hvarpå franska regeringen ofördröjligen lät föra honom till — belgiska gränsen. Man räsönerade tydligen: »Alla vägar bära till Rom!»

Efter en svag protest mot detta summariska förfaringssätt tog »martyren» saken lugnt och fann sig i att göra denna omväg — till Spanien via Italien. Efter några timmars hvila i Tournai, hvar-efter Bruxelles endast passerades utan att Déroulède steg ur sin vagn, kastade han sig på syd-expressen, kom via Sankt Gotthard den 6 januari till Milano och dagen därpå till Genua. Den 8 jan. gick han ombord på paketbåten »Venezuela», som

förde honom till Barcelona, därifrån han reste till Madrid den 10. Ändtligen nådde han den 11 jan. San Sebastian, målet för färden.

Resan hade hela tiden, äfven från Paris Belgien, aflupit utan några vidare »manifestationer» till Déroulèdes ära. Endast tidningskorrespondenter och fotografer besvärade den celebre resenären, som emellertid är alltför sensationslysten för att känna sig annat än smickrad därpå!

Paul Déroulède.

GULD TÖRSTENS OFFER.

Af S. H. MERRIMAN.

Öfversättning för Hvar 8 Dag.

I hvarje nummer lämnas ett kort sammandrag af följetongens innehåll allt ifrån dess början.

I första kapitlet omtalas professor von Holzens i Haag besök hos en döende, af hvilken han köper för tusen gulden ett dyrbart recept. När den sjuke dragit sin sista suck, stoppar professorn pengarne tillbaka i sin plånbok. I andra kapitlet sammanträffa den från Indien som segrande hjälte återvändande major White och en gammal bekant till honom, Tony Cornish, en modärn man ur societeten. De följäs åt till den senares onkel, lord Ferriby, där de finna husets unga dotter, miss Joan, strängt upptagen med arbete för ett välgörenhetsföretag till fromma för manufakturistbiträden. Miss Joan omtalar lordens senaste välgörenhetsprojekt, en stor internationell affär med mål att lindra malgamitarbetarnes svåra lott. Vid en »at home», hos Ferribys framlägger lorden i tredje kapitlet sin plan. Som medlemmar af direktionen antagas med acklamation lorden, Tony Cornish, major White, upphofsmanen till projektet mr Percy Roden och professor von Holzen.

I fjärde kapitlet gör en enka mrs Vansittart i det gamla diplomathotellet »Vieux Doelen» i Haag bekantskap med mr Percy Roden, för hvars projekt hon visar sig lifligt intresserad. Detsamma går ut på att samla alla malgamitarbetare och bygga en fabrik åt dem, i afsikt att förse hela världen med malgamit, ett för papperstillverkningen oundgängligt ämne. Fabriken skall förläggas till dynerna i Holland.

Femte kapitlet beskriver malgamitarbetarnes ankomst dit med Cornish som vägvisare. Cornish sammanträffar här med Roden och båda företaga en inspektion af fabriken och bostäderna. De förefisa inrättningen för en mängd inbjudna tidsningsmän, hvarpå Cornish följer med hem till Roden, där de mottagas af dennes syster.

I sjunde kapitlet läses en interiör af malgamitkontoret i London, där Cornish och lorden sköta »affärena». Där afhållas äfven små soiréer, vid hvilka en ung mr Rupert Dalkyn och en enkefru, mrs Courteville, voro bland de mera aktiva gästerna.

Efter ett sammanträffande inellan miss Roden och mrs Vansittart i dennes hem följer en scen från malgamitkolonien. Roden och Holzen äro närvarande vid en malgamitarbetares dödsbädd.

I nionde kapitlet mötas hos mrs Vansittart miss Roden samt hrr Cornish, Roden och von Holzen. Därpå vidtager ett direktionssammanträde för malgamitbolaget med lord Ferriby som ordförande. Man beslutar sätta företaget på aktier, hvaraf hvarje arbetare får en. — Cornish och mrs Vansittart sammanträffa på en morgonpromenad i Haag, hvarvid hon slugt försöker utleta hans hjärtas hemlighet. — Därpå träffa vi Cornish på besök hos en rik City-man, mr Wade, på dennes landtställe. Hans dotter Marguerite har hämtat Cornish vid stationen. Mr Wade erbjuder Cornish sin dotters hand, men denne säger nej, hvarpå mr Wade börjar en skarp kritik af malgamitföretaget, hvilket han afslöjar som ren affärsvindel och tillräder Cornish att alldeles lämna. Denne meddelar sig med major White och de söka öfvertala lord Ferriby att ge det hela på båten, men förfärfves.

(Forts från no 18).

FEMTONDE KAPITLET.

»Rent språk.»

»Hvad jag skulle vilja ha, vore någonting att äta», anförtrodde miss Marguerite Wade halfhögt åt Tony Cornish några minuter senare i lady Ferribys salong. Hon sade detta med en skämtsam blick på två små kakfat, som Cornish höll framför henne och hvilka ej syntes kunna tillfredsställa en någorlunda frisk aptit.

»Då», svarade han, »har du inte kommit till rätt ställe.»

Marguerite lät honom vänta, medan hon ordnade småbrödet på sitt tefat. Han satte bort assietterna och återvände därpå till hennes sida efter en tyst vink, som hon gjorde med handen. Marguerite befann sig ännu i den korta period af en kvinnas lif, då hon utan fruktan vågar visa, hvad hon vill.

»Hvarför gifter du dig inte med Joan?» frågade hon, mumsande på ett småbröd med den ungdomliga optimism, som nästan lyckas inbilla sig själf, att saker ibland smaka lika godt som de se ut.

»Hvarför gifter du dig inte med major White?» replikerade Tony. Marguerite vände sig om och såg allvarligt på honom.

»För att komma från en man var det där inte så illa sagdt. Det är få män, som ha ögon i hufvudet, som du vet.» Hon åt tankfullt upp sina småbröd. — »Jag tror jag återgår till smörgåsarne», sade hon. »Det är ändå sista gången, lady Ferriby ber mig stanna på té, och jag kan lika gärna bli olycklig för fem kronor som för fem öre. Och jag skall akta mig för dig bättre i framtiden. För att vara karl, tycks du vara ovanligt skarpsynt.» Och hon såg tveksamt på honom.

»När du kommit till min ålder», svarade Tony, »har du nog lärt dig inse, att världen i allmänhet är skarpsyntare än män trott den vara. Det går

ej an att inbilla sig att världen är blind. Då är det bättre att inte alls fråga efter, om den ser eller ej.»

»Det duger inte för oss kvinnor», sade Marguerite med all den visdom, hon lyckats samla under nära tjugo år. »Åh, sjutton!» tillade hon med dämpad röst, när hon fick se Joan och major White komma emot dem.

»Jag har ett bref till dig», sade Joan. »Det låg inuti ett, som jag fick i morse från mrs Vansittart i Haag. Hon kommer ej till balen för »Manufakturistbiträdena», och jag förmodar att det är svar på det bjudningskort, du skickade henne. Hon förklarar, att hon inte visste din adress.» Och Joan såg under ett ögonblick litet tviflande på honom.

Cornish tog brevet, men bad ej att få öppna det. Han höll det i handen och frågade Joan:

»Har du sett lördagsnumret af *Times*?»

»Naturligtvis», svarade hon allvarligt, »och om det är sant, förmodar jag, att ni alla två era händer och draga er ur affären. Jag höll just på att tala med mr Wade om saken. Han förklarade den för mig från båda sidor med tio ord och bad mig välja själf — men det kan jag emellertid inte.»

»Pappa förstår sig ej på kvinnor», sade Marguerite.

»Men på pengar», sade major White och såg på henne med ett slags allvarsam förvåning, som om han förut varit i okunnighet om att hon kunde tala.

Marguerite tog emot tillrättavisningen med en ödmjuk tystnad, hvilken förmodligen betydde, att det enda lämpliga svar, hon kunde finna på, var bäst att tåga med.

Cornish drog sig nu ur samtalet och gick fram till fönstret samt begagnade sig af tillfället att öppna mrs Vansittarts bref. Mr Wade, som satt i närheten, höll just på att helt godmodigt förklara för lady Ferriby, att med bästa vilja i

världen stode fem procent och full säkerhet ej i våra dagar att erhålla.

»*Mon ami!* (skref mrs Vansittart på franska.)

»Jag tar dagligen efter kaffet en promenad på Oude Weg. Jag sitter på samma bänk, där ni satt och oftast ser jag samma syn, som ni såg. Jag är ej sentimental, men man har ett hjärta, och detta är en sorglig affär. Jag har också från tillförlitlig källa erfarit, att det nya tillverknings sättet är lifsfarligare än det gamla, hvilket jag länge miss-tänkt, och hvilket jag tror, att äfven ni insett. Ni och jag gåfvo oss in i det här utan *le bon motif*, men nu har Försynen delat ut nya kort, och ni åtminstone sitter inne med sådana, som fordra ett både djärt och försiktigt spel. Min vän, gif edra Manufakturistbiträden på båten och handla utan uppskof.

E. V.»

Hon inneslöt ett formellt afslag på inbjudningen till balen för »Manufakturistbiträdena».

Major White var just aldrig särdeles talför, och i Joans närvaro i all synnerhet försjönk han ständigt i ett tillstånd af tyst förvåning. Framför att tala med henne föredrog han att på ett visst afstånd betrakta henne. Och om i dessa stunder en noggrann iakttagare kunnat upptäcka en skymt af uttryck i hans ansikte, skulle denna skymt hafva varit en känsla af ytterlig förödmjukelse inför en skapare, som kunnat frambringa någonting så gåtfullt, så intressant och så fulländadt skönt — som Joan.

Cornish, som såg White fördjudad i sin favoritsysselsättning, tog honom i armen med sig fram till fönstret.

»Läs detta», sade han, »och bränn sedan upp det.»

»Naturligtvis», sade Joan till Marguerite, när Cornish åter slöt sig till dem, »har saken, som din far säger, två sidor. Om pappa, Tony och major White toge tillbaka sina namn och öfvergåfve de stackars malgamitarbetarne just nu, skulle de stackarne stå aldeles hjälplösa. De skulle då få återgå till den billigare och giftigare metoden att tillverka malgamiten. Och sådant vore en skamfläck för civilisationen — eller hur, Tony?»

Marguerite instämde med en lätt nick. Hon höll på att gifva akt på hur major White — den store strategen — stod och ref mrs Vansittarts bref i bitar samt kastade dem i elden med en afsiktlig brist på hemlighetsfullhet, som kanske var klokare än alla undanflykter. Majoren sällade sig därpå åter till den lilla gruppen.

»Det är också min åsikt», svarade Tony.

»Och hvad säger ni?» frågade Joan, vändande sig till majoren.

»Jag? Ah, ingenting», svarade denne fullkomligt sanningsenligt.

»Nå, hvad ämna ni då göra?» frågade Joan, som var praktisk och lik de flesta praktiska personer var färdig att handla raskt.

»Vi skola hålla fast vid malgamitarbetarne», svarade Tony lugnt.

»I alla skiften?» frågade Marguerite och knäppte sin handske.

»Ja — i alla skiften.»

Båda flickorna sågo på major White, som stadigt besvarade deras blick och, som vanligt, icke tycktes hafva någon anmärkning att framställa. Han besparades också all ansträngning i den vägen genom lord Ferriby, som inträdde om möjligt med

en viktigare min än vanligt. Han bar i handen ett öppet bref och tycktes fordra hela sällskapets ögonblickliga uppmärksamhet. Det finns många män och äfven en del kvinnor, som tyckas lefva för den stora allmänheten och ej kunna nöja sig med uppmärksamhet af endast en eller två. Och dessa få nog också sin lön, ty mängdens uppmärksamhet, huru nöjsam den än kan vara så länge den räcker, är särdeles kortlifvad, och det finns intet ömkligare skådespel att bevittna än försöken att hålla den kvar, sedan den en gång är sin kos.

»Hm — hm» — började lorden och alla tystnade för att lyssna. »Jag har här ett bref från vår bokhållare på malgamitkontoret i Great George Street. En del personer hafva infunnit sig där — pappersfabrikanter, kan jag förstå — och yrka på att få råka oss samt vägra att lämna lokalen, förrän detta skett.»

Lord Ferribys hela sätt utvisade på det tydligaste hans medlidande med personer, som varit i stånd att begå så upprörande brott mot den goda tonen.

»Man vet knappast, hvad man skall göra», sade han, ehuru det naturligtvis ej var meningen, att hans ord skulle fattas bokstafligt. Han var fullt öfvertygad om att hans åhörare kände honom för väl för att kunna tro honom verkligen vara i någon förlägenhet.

»Gå och tala med dem», var svaret.

»Men, käre Anthony, vid ett så kritiskt tillfälle är mr Roden ende mannen, som ju är att anse som vår — hm — finansielle rådgifvare.»

»Men eftersom Roden ej är här, måste vi reda oss utan hans hjälp. Kanske mr Wade skulle vilja blifva vår finansielle rådgifvare vid detta tillfälle?» föreslog Cornish.

»Ja, jag skall gå med er», svarade bankiren, »om ni så önska, och höra, hvad de hafva att säga. Men naturligtvis kan jag ej inlåta mig på någonting, som stöter på rättstvist och mitt namn vill jag aldeles icke hafva nämnt.»

»Incognito», sade lord Ferriby med ett tvunget skratt.

»Ja — incognito», svarade bankiren allvarligt. Majoren ådrog sig allmänna uppmärksamheten genom att härvid mumla någonting som inte kunde höras, hvilket han blef anmodad att upprepa.

»Tusingen så hyggligt af mr Wade», sade han för andra gången.

Och detta tycktes göra slag i saken, ty alla vände sig nu om för att gå.

»Lämna vagnen kvar åt mig», ropade Marguerite öfver balustraden till sin far, när han gick ned för trappan. »Det förefaller mig», tillade hon halfhögt till Joan, »som om malgamitaffären nu stode i stöpet.»

I malgamitbolagets lilla kontor funno direktörerna för detta välgörenhetssällskap fyra herrar sittade på de stolar, som vanligen voro placerade rundt omkring bordet vid bal- eller basarkomitéernas sammanträden. Den ene af herrarne, hvilken Lord Ferriby efteråt mera ängsligt än isket betecknade som upprorrets ledare, var en rödhårig skotte med brunt skägg, breda axlar och ett hufvud, hvilket han uppbar på ett sätt, som skvallrade om långt framskridna radikala åsikter. Den andre i ordningen, hvad myndigheten beträffade, var en blek, saktmodig man med tunna, hängande mustascher. Han hade blida ögon och läpparne ständigt litet öppna på ett mildt öfvertygande sätt. De båda andra pappersfabrikörerna föreföllo att vara utländingar.

»Jag förmodar...», började den saktmodige i släpande ton. Men han blef helt hastigt öfverflyglad af sin landsman, som helt kort nickade åt mr Wade och sade:

»Lord Ferriby?»

»Nej», sade bankiren lugnt.

»Det är mitt namn», sade ordföranden i malgamitbolaget och fingrade på sin urkedja.

Den rödhåriga herrn såg utmanande på honom.

»I så fall min herre, skola vi genast komma till saken. Ty vi hafva kommit hit i affärer. Min vän, mr MacHewlett, är liksom jag själf, chef för ett af de största pappersbruken i landet. Det här är Mossier Delmont, ägare till det stora pappersbruket i Clermont-Ferrand, och det här är mr Meyer från Tyskland. Mitt eget namn är tarfligt — liksom jag själf — men det är hederligt. Jag heter John Thompson.»

Lord Ferriby bugade sig, och major White såg på John Thompson med mildt intresse, som om det gladt honom mycket få göra bekantskap med en medlem af familjen Thompson.

»Och vi ha kommit hit för att bedja er vara god förklara oss er ställning till malgamitaffären. Hvad är ni egentligen för slags person?»

»Min bästa herre», började mr Ferriby med ena handen upplyftad på ett mildt förebrående sätt — »låt oss tala i något försonligare ton. Jag försäkrar att vi alla (jag talar för mig själf och mina här närvarande meddirektörer) på det högsta önska att undvika alla missförstånd, och vi äro redo att gifva de upplysningar, som det står i vår makt att gifva, när» — här gjorde han ett uppehåll och vinkade behagfullt med handen, »så fort ni bevisat er rätt att begära sådana upplysningar.»

»Denna rätt tillkommer oss i vår egenskap af representanter för en stor industri. Bakom oss fyra stå icke mindre än åtta tusen arbetare — hederliga, sträfsamma människor, från hvilka ni hålla på att rycka brödet ur munnen. Vi frukta ej handelslivets vanliga växlingar. Om ni i ärlig konkurrens kommit öfver detta monopol, skulle vi hafva vetat att möta er på vår egen mark. Men ni uppträda inför världen som filantroper och tillskansa eder ett stort monopol under masken af barmhärtighetsvärk. Det var en snuskig affär.»

Lord Ferriby ryckte på axlarna. »Min bästa herre», sade han, »ni tycks ej ha ställningen riktigt klar för er. Vi hafva ägnat vår tid och vår uppmärksamhet åt dessa arma människors olyckliga belägenhet, hvilken det varit vår allvarligaste sträfvan att söka förbättra. Ni talar, min bästa herre, till män som representera icke åtta tusen arbetare utan som representera något som är mera, nämligen välgörenheten.»

»Tänk! Hm!» började mr MacHewlett, och själfva hans väldiga stämma var nog att tillförsäkra honom ljudlös uppmärksamhet. »Anamma den välgörenheten!» slutade han därpå helt tvärt.

Och major White såg på honom med ett uttryck af fullkomligaste gullande, som om han här träffat på en rättfram man efter sitt eget sinne.

»Och vi», sade mr Thompson, »representera handeln, som fanns i världen före välgörenheten och också kommer att öfverleva den, om den kommer att skötas af sådana som ni.»

Det fanns, efter hvad det tycktes, ingen möjlighet att blidka dessa vredgade pappersfabrikörer, hvilkas tydliga, osminkade språk var verkligt pinsamt för så höfviska öron som lord Ferribys. Men ordföranden i Malgamitbolaget var ej den, som gaf vika, och han upprepede sin önskan om för-

soning, hvilken dock endast tog sig uttryck i ord och därför endast måste hafva varit i dubbel måtto förgelseväckande för uppretade män. För den, som önskar krig, finns ingenting mera förolämpande än lama fredsanbud. Major White förklarade sig villig att slåss med båda herrarne Thompson och MacHewlett på en och samma gång i trappafsatsen, men detta förslag blef ej väl upptaget.

På två af åhörarne var intet ord förspildt, och mr Wade och Cornish insågo, att pappersfabrikanterna hade rätten på sin sida.

Helt tvärt bytte Thompson fullkomligt om sätt och såg bort åt dörren för att förvissa sig om att den var väl stängd.

»Det är alltså en pänningfråga», sade han till sina följeslagare. Därpå vände han sig till lord Ferriby och sade i en ton, som lät mera föraktfull än vredgad: »Vi äro rättframma affärsmän. Hvad är ert pris, ert och de andra herrarnes?»

»Jag har intet pris», svarade Cornish, i det han mötte med oförskräckt blick de vredgade ögonen, och nu för första gången öppnade sin mun.

»Och mitt är alltför högt — för rättframma affärsmän», tillade major White med ett svagt leende.

»I betraktande därpå, att ni är en lord», sade Thompson och vände sig åter till ordföranden, »förmodar jag att det rör sig om tusenden. Säg priset, och låt det bli slut på det här.»

Lord Ferriby uppfattade förolämpningen på helt annat sätt än de häda meddirektörerna. Han blef blek af vrede och sludrade något osammanhängande. Därpå tog han sin hatt och käpp och gick med mycken värdighet mot dörren.

Pappersfabrikörerna följde honom hack i häl —

Pappersfabrikörerna följde honom hack i häl ned för trappan. Lord Ferriby steg så hastigt som möjligt upp i en droska och körde sin väg.

»Det finns ingen annan råd», sade mr Wade till Cornish, »det är intet annat att göra, än att du själf försöker spränga Rodens ring.» (Forts.)

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

TVÅ LÄKAREVETERANER.

Nestorn bland Sveriges läkare *Laurentius Riber Blume* fyllde den 3 februari nittio år.

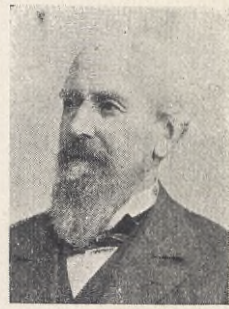
Dr. Blume, som är bosatt i Vänersborg, blef student vid Köpenhamns universitet 1827 samt aflade kirurgiska och medicinska examina 1834. Under koleraepidemiens anmodade d. v. landshöfdingen, grefve Axel Pontus von Rosen i Göteborg professor Bang i Köpenhamn att anskaffa fyra läkare till Göteborg för farsotens bekämpande. Bland dessa fyra var dr. Blume. Efter erhållen medborgar rätt och läkarelegitimation blef Blume stads- och badläkare i Strömstad, därpå efter hvartannat stadsläkare i Vadstena, Lindsberg och Hudiksvall. År 1862 — sedan utländska läkare fått tillåtelse söka civila läkarebefattningar på stat — erhöll B. 1862 provinsialläkare tjänsten i Östhammars distrikt och transporterades 1870 till Norra Dalslands distrikt. År 1885 erhöll dr. Blume, som sedan 7 juni 1898 är svenska läkarekårens nestor, afsked med pension.

Dr. L. R. Blume.

Den bekante läkaren och kommunal mannen dr. *Charles Dickson*, som på sin tid spelat en betydande roll i Göteborgs kommunala lif, fyllde den 28 sisl. januari 86 år. Dr. Dickson är nu bosatt i Stockholm. För några månader sedan råkade den vördade gamle ut för ett olycksfall, hvilket en längre tid band honom vid sjuksängen. Nu är han emellertid återställd och kunde på 86-årsdagen vid god hälsa mottaga alla de hyllningsbevis och lyckönskningar, som ägnats honom.

Med sin enskilda praktik upphörde dr. D. redan 1858, hvarefter han odeladt ställde sin tid och sina krafter till sitt samhälles disposition. Hans inlägg för afhjälpan af sociala missförhållanden, genom förbättrandet af arbetsklassens vilkor och utarbetandet af en ny fattigvårdslag, liksom hans anitära sträfvan, var af stort värde. Åren 1867—72 var D. ledamot af Första kammaren för Göteborgs och Bohus län. Därpå riksdagsman å Göteborgsbanken i Andra kammaren 1873—86, var han änyo senator 1886—95.

Dr. Ch. Dickson.

Viktor Montgomery.

Malmö samhälle drabbas i år af en förlust, som ej torde bli lätt att ersätta. Föreståndaren för Malmö nya gasverk, hvilket ock är hans verk, ingenjör Viktor Montgomery, har nyligen blifvit utsedd till direktör för Helsingfors belyningsväsen. Denna tjänst, hvilken är den högst aflönade kommunala befattning i den finska hufvudstaden, tillträder han den 1 nästk. augusti. Ingenjör Montgomerys grundliga erfarenhet, arbetsförmåga och sällsynta duglighet göra honom synnerligen kompetent till densamma. Hans utnämning står i samband med vidtgående förändringar i

Helsingfors belyningsväsen, för hvilkas genomförande han ock är rätte mannen. I Malmö kommer ingenjör Montgomery att lämna ett ej lättfylldt tomrum. Med en tack för hvad han verkat i detta samhälle förenar sig vid hans affärd en uppriktigt

saknad af den stora vänkrets, han genom sitt rättframma och sympatiska väsen där förvärfvat.

Vår nye militärattaché i Wien.

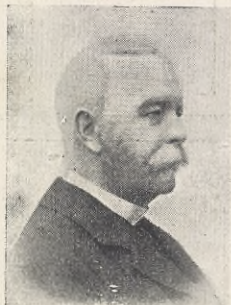
Den inom hufvudstadens militär- och sportkretsar väl bekante majoren frih. *Woldemar von Rosen* utnämndes sislidne december till militärattaché vid svensk-norska beskickningen i Wien. Vi bringa i dag af denna anledning ett porträtt af den särdeles populära sportsmannen och framstående militären.

Friherre Woldemar Carl von Rosen är född 1854 och och således nu i sina bästa år. Han utnämndes till major vid K. lifgardet till häst år 1898. Utom Svärdsorden är han innehafvare af fyra utländska ordnar: turkiska Medjidie-orden, 2:a kl., preussiska Johannit-orden, preussiska Kronorden, 3:e kl., samt badensiska Zähr. Löw.-orden, i kl.

Otto Ramel †.

Den 21 januari afled efter en tids sjuklighet hufvudmannen för friherrliga ätten Ramel, innehafvaren af Öfvedsklosters fideikommiss i Skåne, ryttmästaren friherre Otto Axel Povel Ramel i en ålder af 67 år.

Baron Otto Ramel var äldste son af frih. Hans Ramel och dennes maka i första giftet, grefvinnan Ebba de la Gardie. År 1853 blef han underlöjtnant vid Skånska Dragonregementet. År 1857 ordonnansofficer hos d. v. kronprinsen och sedermera adjutant hos konung Carl XV tog frih. Ramel redan

1863 som ryttmästare afsked ur krigstjänsten. Han hade förut vid faderns död tillträdtt det stora fideikommisset. Åt dettas skötsel samt den mängd kommunala och andra offentliga uppdrag, som kommo honom till del, ägnade han sig från denna tid. Bl. a. var frih. Ramel medlem af Hypoteksföreningens och Skånebankens styrelser och riksdagsman i Första kammaren åren 1873—89.

Med frih. Otto Ramel bortgick en personlighet, präglad af hjärtats sanna adel, en god och verkligt nobel riddersman. Besittningen af fideikommisset öfvergår nu till äldste sonen, löjtnanten i Skånska Husarregementet frih. Hans Ramel, som nu ock är ättens hufvudman.

David Wikström †.

Den 21 januari afled i Kristiania af hjärtslag skådespelaren vid Eldoradoteatern David Wikström.

Wikström, som var född i Göteborg den 15 aug. 1842, är väl bekant för den svenska publiken. Från början cigarrarbetare, slungade han snart bort tobaksrullandet och ingick vid Tivanders sällskap, där han kom att intaga en bemärkt plats. I egenskap af sällskapets buffakomiker — man minnes hans dråplige Dunkaschin i »Téblomma» och hans mönster-Pietro i »Frihetsbröderna»! — hade han här sin glansperiod.

Spelåret 1886—87 var han anställd vid Vasateatern under Berndts direktörstid. Sedan tillhörde W. först dir. Lundgrens och därpå dir. Lindbergs sällskap i Göteborg. De senare åren har han varit fäst vid Eldoradoteatern i Kristiania, bland hvars populäraste sujetter han kunde räkna sig. Denna popularitet tog sig vid ett hans jubileum för något år sedan varma uttryck från så väl prässens som allmänhetens sida.

Personligen var W. en jovialisk, hjärtegod, redbar och anspråkslös människa, lika afhållen och värderad af kamrater som af publiken. Han var en »hedersman af gamla stammen», hvars minne länge skall lefva älskadt och aktadt.

VÅRA NYVALDA RIKSDAGSMÄN. IX.

ANDRA KAMMAREN.

Dir. J. A. Kinnman.
Nyvald för Göteborg i ledigheten efter grossh. Olof Melin.

Brukspatron L. L. LORICHS,
Nyvald för Vestmanlands Vestra Domsaga.
Hr L., född 1867, är riksdagens yngste medlem.

Handl. OLOF LARSSON, Bratteberg.
Nyvald för Finspångs läns härad.

Breflåda.

Ca. Jo. Wa., Gefle. Eder framställning redan bestämd att tillgodoses från och med nästa nummer.

Karin Gran. Tyvärr är det nu så länge sedan »klockorna ringde», och sammanställningen är väl mycket använd. Möjligen kan skizzen omarbetas.

Första kvartalet af HVAR 8 DAG — n:ris 1—13 — erhålles mot insändande af kr. 1.25 i frimärken, hvilket vi till svar på alla förfrågningar meddela.

Resultatet af amatörfotografistämplingen n:r 2 kommer att tillkännagifvas så fort mängden af insända täflingsfotografier humit genomgås.

Bill. Tack för erbjudandet. Naturligtvis honorera vi hvad som kan användas.

Prenumerant. Tredje och fjärde af Edra önsknningar redan uppfyllda förut och i dag; de tvänne andra skola vi försöka möta.